

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1882 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 6 December 1896. N°. 989.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam. Inzendingen die later dan Dinsdag 4 namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementenprijs franco aan huis, per drie maanden /1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Verenigingen 10 Ct. p. regel.

Van de gemeene Gratie.

TWEDE STUK.
XII.

Hij was in de wereld, en de wereld heeft hem gemaakt, en de wereld heeft hem niet gekend. Joh. 1: 10.

In den dusgenaamden Proloog van Johannes (Joh. 1: 1-14) worden van het eeuwige Woord vijf onderscheidene dingen uitgesproken: 1°. dat het eeuwige Woord was; 2°. dat het als licht schijnt; 3°. dat dit licht gekomen is; 4°. dat er van het Woord gezegd wordt door Johannes den Dooper; en 5°. dat het eeuwige Woord vleesch is geworden. Dit eeuwige Woord is van alle eeuwigheid bij God; het schijnt in de wereld; het is gekomen tot Israël; het is betuigd door den Dooper; en het is vleesch geworden en heeft onder ons gewoond, in Maria's Zoon.

Op dit onderscheid tusschen het zijn, het schijnen, het komen, en onder ons wonen van het eeuwige Woord dient nauwkeurig gelet te worden, zal men den Proloog van Johannes verstaan.

Beginnen we nu van achteren af, dan meldt ons vs. 14: »En het Woord is vleesch geworden en heeft onder ons gewoond, en wij hebben zijne heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van den Eeniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid.» Dit is de voltrekking van deze heerlijke openbaring. Immanuel, God met ons. God zelf in menselijke natuur niet slechts tot den mensch genaderd en gekomen, maar onder menschen wonend, om nimmermeer van onze menscheit te scheiden. Immers ook nu in den hemel bleef het eeuwige Woord in onze menscheit natuur, bleef Christus het Hoofd der herboren menscheit, en is de gezaligde menscheit reeds ten deele om en bij hem.

Zoo was het niet in Israël, en daarom staat tusschen Israël en de Vleeschwording van Christus het getuigenis van Johannes den Dooper in. Eerst in vs. 16, en daarna in vs. 15 wordt de figuur van Johannes den Dooper levensgroot tusschen de Israëlietische bedeeeling en het opgaan van het Licht in Bethlehem in geplaatst. Johannes de Dooper is geen product van Israël, noch ook een voortzetting van wat in Israël bestond of plaats greep. De Dooper staat boven al wat uit Israël opkwam of tot Israël gezonden is.

Jezus zelf heeft het met een plechtig: »Voorwaar zeg ik u, betuigd: »Onder allen die uit vrouwen geboren zijn, is niemand meerder dan Johannes de Dooper.« Zoo staat dus de Dooper boven Jesaja en David, boven Elia en boven Mozes, boven Abraham en Noach. Niemand is hem gelijk. Hij is aller meerdere. Zoo en niet anders moet het beleden worden, of men dingt op de machtige strekking van Jezus' woord af. Deze allen toch waren vóór Johannes uit vrouwen geboren, en Jezus zegt nadrukkelijk, dat deze allen beneden den Dooper stonden.

Hierop is intusschen dusver te weinig gelet. Men las te zeer over dat woord van Jezus heen, en juist daarom bleef het zoo raadselachtig, waarom toch in den Proloog eerst van Johannes den Dooper, en daarna pas van Israël gesproken wordt. Zie het maar in vs. 6; daar toch heet het: »Er was een mensch van God gezonden, wiens naam was Johannes;« en daarna volgt eerst in vs. 10: »Hij was gekomen tot het zijne, d. i. tot Israël, maar de zijnen hebben hem niet aangenomen.« Dit nu is, zoudt ge zeggen, de omgekeerde orde. Er had eerst moeten staan: »Hij was gekomen tot Israël«, en daarna pas: »Er was een mensch van God gezonden, namelijk Johannes.« Vroeger liette men op deze schijnbaar omgekeerde orde minder; thans meer; en de jongste uitleggers zijn er door verleid, om het »komen tot het zijne« niet van zijn openbaring onder de Israëlietische bedeeeling maar van zijn geboren worden te Bethlehem te verstaan, en daardoor geheel den Proloog te verwarren en uit zijn verband te rukken. Zoo nog onlangs Dr. Bernhard Weiss in de laatste uitgave van Meyers Commentaar. En al zij we niet gewoond in onze Bijbelstudien voor de gemeente naar de geschriften der hedendaagse geleerden met name te verwijzen, hier moest dit geschieden, overmits de Commentaar van Meyer nog altoos de meest gebruikte is, en toch zijn jongste uitlegging van den Proloog geheel de rijke openbaring over de algemeene genade, die onze vaderen en ook de Kanteekenaars er in beleden, te loor zou doen gaan.

De schijn mag hier zelfs niet bestaan, alsof we van deze nieuwste verklaring geen

notitie nemen, en ons eenvoudig aan de oudere uitlegging vastklampten.

Ons vaste uitgangspunt namen we daarom in Jezus' woord, dat heel de Israëlietische bedeeeling, met Mozes en Jesaja inclus, beneden Johannes stelt; en vooral dient daarom dit punt nader te worden toegelicht. Op zichzelf toch klinkt het vreemd. We weten van Johannes zoo weinig. Wat we van zijn prediking weten, is kort en uiterst eenvoudig. Wonderen worden van hem niet bericht. En het meest teekende gezegd dat we van hem bezitten is zijn betuiging, dat hij niet waardig was Jezus den schoonein te ontbinden; en juist deze betuiging laat opvallend een indruk van kleinheid achter, dan van een persoon van beteekenis, die zelfs een Mozes, een David en een Jesaja zou te boven gaan.

Zonder voorbehoud erkennen we dan ook, dat de persoonlijke beteekenis van een Mozes of Jesaja stellig niet onder die van Johannes den Dooper stond, veeleer die verre te boven ging. Het is niet de persoon van dezen gezant, maar de aard van zijn gezantschap, die hem zoo hoog doet staan. Ook aan een hof wordt de rangorde der gezanten niet bepaald door hun persoonlijke beteekenis, maar door het karakter van het gezantschap.

En zien we nu in dien zin van den persoon af, om op den aard en het karakter van zijn zending te letten, dan zij al aanstonds opgemerkt, 1°. dat de komst en zending van Johannes den Dooper, en niet die van Mozes of Jesaja, eeuwen vooraf is aangekondigd. Kort na zijn optreden had het Sanhedrin, als het officieel vertegenwoordigend lichaam van Israël, een commissie van onderzoek naar den Dooper afgezonden, om te onderzoeken wie hij was, en wat zijn zending beduidde. Er staat toch in vs. 19, dat »de Joden uit Jeruzalem eenige priesters en Levieten tot hem hadden afgezonden, opdat zij hem zouden vragen: »Wie zijt ge?«, en dat deze afgezanten, deze deputaten, deze commissieleden, sterk bij Johannes aanhielden, zeggende: »Wie zijt gij, opdat wij antwoord geven dengeenen die ons gezonden hebben; wat zegt gij van u zelve?« En op die vraag nu heeft de Dooper letterlijk geantwoord: »Ik ben des stem des roependen in de woestijn.«

Dit zeggen nu sloeg duidelijk op Jesaja 40: 3 terug, gelijk dan ook andere Evangelisten ditzelfde opmerken. Vast staat dus dat de komst niet van Mozes noch van Jesaja, maar wel die van Johannes den Dooper reeds eeuwen te voren, als een komst van geheel eenig gewicht, was aangekondigd.

Doch er is meer, en daarom zij er ten 2°. op gewezen, dat ook zijn geboorte door een engel is aangekondigd, en dat hij den Heiligen Geest ontving nog eer hij geboren was. Want wel is zeer zeker ook de geboorte van Isak door een engelverrijning aangekondigd, maar acent ge hier beide in verband, ten eerste die aankondiging van den engel, begeleid door het wonder van Zacharia's stom worden en straks, door zijn inspiratie, en ten tweede het geheel eenige feit, dat hij reeds in 's moeders lijf den Heiligen Geest ontving, en opsprong in Elizabeth om het Kindeke van Maria te begroeten, dan ligt hierin, evenals in de profetie van Jesaja 40: 3, toch een geheel eenige eere en genade, die alleen aan Johannes, en aan niemand anders is te beurt gevallen.

En ten 3°. is aan Johannes een geheel bijzondere openbaring te beurt gevallen, om zonder aarzeling of twijfel te beslissen, dat metterdaad Jezus de Christus was; om den Zoon Gods bij de discipelen, en daardoor bij de wereld aan te dienen; en om den Christus door den Doop over te leiden tot een privaat-joodsch leven in zijn wereldroeping als Messias.

De indruk van Johannes' verschijning is dan ook zoo overweldigend geweest, dat heel Israël tot hem uitliep; dat de vorsten des lands met hem rekenden; dat zelfs de ongeloovige Pharizeeën, uit vrees voor het volk, zijn heilige missie niet loochenen durfden en dat de gekroonde moordenaar, die hem onthalsen liet, nog jaren daarna beelde op zijn troon, uit schrik, dat in Jezus Johannes mocht zijn opgestaan.

En blijkt reeds hieruit, dat zijn gezantschap van Godswege gesierd was met geheel eenige onderscheidingen, evenmin valt het moeilijk om in te zien, hoe zijn zending selve boven alle zending onder Israël stond, en een tusschenplaats inneemt tusschen de Israëlietische bedeeeling en Jezus' eigen verschijning. Immers, tot op Johannes den Dooper werd algemeen ondersteld, dat Israël het zalige volk was, en dat elke niet-jood, om zaligheid te vinden, door den doop proselyet of Jodengenoot moest worden. Onder de heidenen was de dood, in Israël het leven, en door den proselyetdoop ging men uit dien dood in dat leven over. Dat was de Israëlietische bedeeeling, haar karakter, haar nationale aard. Zoolang die bedeeeling stand hield, kon het niet anders gesteld worden. Doop niet voor de Joden, maar doop alleen voor de heidenen, en wel een doop om het heidenvolk tot Israël over te leiden.

Maar dit Israëlietische standpunt is het standpunt van Johannes den Dooper volstrekt niet. Integendeel, hij vraakt dit standpunt, hij doet het te niet, en stelt er tegenover, dat zoowel de Joodsche vrome als de heidense soldaat en toelwachter, beiden zijn doop van noode hebben, en dat de doop van den Jood strekt, om hem juist uit de Israëlietische bedeeeling in de nieuwe bedeeeling van het Koninkrijk van God te doen overgaan.

Zoo is het op alle manier klaar en duidelijk, dat de Dooper een plaats tusschen Israël en den Christus inneemt; dat hij niet naar Israël, maar uit Israël naar Jezus roept en lokt, en dat zijn doop niet bedoelt Israël te bevestigen, maar integendeel om aan Israëls bedeeeling een einde te maken. Dat doopen was in hem geen bijzaak bij zijn prediking, maar de hoofdzak. Hij is niet Johannes de Prediker, maar Johannes de Dooper, en zijn principale zending ging alzo verre boven Israël uit. Aldus versaan we dan wat Jezus zeide, dat de Dooper boven Abraham, Mozes en Jesaja stond; maar zoo verstaan we tevens, hoe de evangelist Johannes, waar hij Jezus' komen tot de wereld inleidt, in zijn Proloog terstond op Johannes den Dooper komt, overmits deze en niet Israël, zijn voorlooper, zijn heraut, zijn van God bestelde aankondiger was; en hoe hij eerst daarna de Israëlietische bedeeeling als een voorbijaande en voorbij gegane bedeeeling tusschen beide inschijft.

Herlezing van Joh. 1: 1-10 bevestigt deze uitlegging. Immers in dat eerste stuk van den Proloog wordt ons eerst gezegd, wie het Woord van eeuwigheid was; daarna hoe de Christus het Licht is dat in de wereld schijnt; verder dat de wereld met dit Licht geen weg wist; en eindelijk dat dit Licht juist deswege langs anderen weg toegang tot de wereld zocht en vond, om haar te zegenen. Dit laatste nu wordt door een verwijzing naar Johannes den Dooper ingeleid in vs. 6 en 7; en nu eerst, nadat aldus op Johannes den Dooper is gewezen, wordt dat eeuwige Licht in verband gezet, niet met Israël, maar met de wereld in het algemeen, voor welke de Vleeschwording van dat eeuwige Licht bestemd was. Er staat toch, dat Johannes zelf het Licht niet was, maar kwam, om van het Licht te getuigen, en dat dit Licht waarvan hij getuigde »verlicht een iegelijk mensch, komende in de wereld, en dat hij die wereld gemaakt had, en dat nochtans die wereld hem niet had gekend.«

Motief alzo waarom hij thans op andere wijze, door de Vleeschwording, de wereld zocht, en deze door Johannes den Dooper liet aankondigen.

Ook dit intusschen heeft men door verkeerde uitlegging van zijn beteekenis beoordeeld, en er van gemaakt, dat het eeuwige Woord, na bij Bethlehem geboren te zijn, nu krachtens die geboorte in de wereld was, en alzo door zijn komen in de wereld, een iegelijk mensch verlichtte. Een gansch onhoudbare verklaring, die bealst dient afgevoeren. Hier werd niet het Licht, maar was het Licht, dat verlichtte een iegelijk mensch komende in de wereld, en nooit kon van de kribbe van Bethlehem gezegd worden, dat dit van stonde aan een iegelijk mensch verlichtte. Opzettelijk zelfs sloot Jezus tot in zijn sterven dit licht in Israël op. De discipelen mochten niet anders gaan dan tot de verlorenen schapen van het huis Israels. Stond er dat dit Licht »de wereld« verlichtte, zoo zou men deze uitlegging nog kunnen toegeven. Maar nu er staat: een iegelijk mensch, kan noch mag dit anders worden verstaan, dan van zoodanige werking die van den Christus op ieder mensch, hoofd voor hoofd, uitging. En zoodanige werking nu ligt niet op het terrein der particuliere genade, maar kan alleen op het erf der algemeene genade liggen. Wat een iegelijk mensch aangaat, is niet particulier, maar algemeen. En zoo moeten dan ook de woorden: komende in de wereld, niet verstaan worden van het Licht, maar van een iegelijk mensch. Een iegelijk mensch wordt van de ure af dat hij in de wereld komt, d. i. van zijn geboorte als mensch af, door dat Licht bestraald. Iets wat onze Kanteekenaars zeer terecht verklaren van het reddelijk, »dat in den gevallen mensch nog is overgebleven, om hem eenige kennis van Gods nature en dienst bij te brengen, doch niet strekkende ter zaligheid.« Juist dus »de algemeene genade«.

daarin uitkomende, dat het eeuwige Woord de wereld niet verliet, maar er met zijn Licht in stralen bleef. Hij had die wereld gemaakt, en omdat ze zijn maaksel was, bleef hij er in. »Hij was in de wereld, en die wereld is door hem gemaakt, ook al heeft die wereld hem niet gekend.« Thans daarentegen begint dat eeuwige Woord onder ons te wonen, en in die nieuwe openbaring der particuliere genade, zal hij nu niet Israël, maar juist die wereld, die hem niet gekend heeft, verlichten en redden. Niet natuurlijk al wat in die wereld is, maar die wereld als geheel genomen, die wereld als zijn schepping.

Nu staat er intusschen nog een derde iets tusschen dit beschijnen van en dit wonen in de wereld in. Het eeuwige Licht schijnt in de wereld eendeloos, van de ure der Schepping af en tot in alle eeuwigheid. Woning daarentegen heeft het eeuwige Woord onder menschen eerst door zijn Vleeschwording gemaakt. En dit wonen is natuurlijk een veel sterker, een veel inniger, een veel rijker en machtiger openbaringsvorm, dan het enkele schijnen. Er ligt al het verschil in, dat de Herschepping van de Schepping onderscheidt. In de schepping schijnt het eeuwige Licht, in wat herschapen is, woont het eeuwige Woord. »Ik en de Vader zullen komen, en woning bij u maken.«

Maar ook tusschen het beschijnen en het intusschen staat nog een vierde iets in, t.w. het komen van het Licht. »Hij is gekomen tot het zijne«, wat iets anders beduidt, dan dat hij »schijnt in de wereld«, of »woont onder ons.« Kommen is meer dan schijnen, en minder dan wonen, en dit komen nu is het wat van het eeuwige Woord onder oud-Israël wordt uitgesproken. »Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben hem niet aangenomen.«

Er staat niet: Hij is gekomen tot de zijnen, noch gekomen tot zijn volk, maar tot het zijne, wat kennelijk doelt op wat Johannes in hoofdstuk 4 schrijft: »De zaligheid is uit de Joden.« Hij nam het vleesch aan uit Maria, en werd alzo Davids Zoon. Zoo stond hij dan in een andere betrekking tot Israël dan tot de wereld in het algemeen. Heel de verschijning van Israël en de Israëlietische bedeeeling stond afzonderlijk, en was in dien zin »het zijne.« En tot dat zijne is hij »gekomen«, d. w. z. onder Israël heeft hij zich nu en dan geopenbaard door theophanie of profetie, maar niet geregeld, meer bij tusschenpoelen, met een komen en een gaan, dan als zoodanig regelrecht tegen het bestendig wonen onder ons overstaat. Herinner u slechts, hoe er sinds Maleachi vierhonderd jaren verlopen waren, zonder dat de Messias zijn volk bezocht had, en denk evenzoo aan de vier eeuwen in Egypte, die zonder eenige openbaring voorbijgingen. Samen reeds acht eeuwen. En zoo mag dan gezegd, dat het karakter van de openbaring aan Israël juist in dat komen en gaan lag, een komen, dat tegen het wonen overstaat.

Dientengevolge heeft deze Israëlietische bedeeeling dan ook niet tot de zaligheid geleid. Zijn komen tot Israël staat in zooverre met zijn schijnen in de wereld geheel op één lijn. Hij scheen in de wereld en de wereld heeft hem niet gekend. En zoo ook: Hij is gekomen tot Israël, maar de zijnen hebben hem niet aangenomen. Eerst als het tot het vierde, d. i. tot het wonen onder ons, dank zij de Vleeschwording, komt, dan wordt het doel getroffen. Maar eer niet. Zoodanig de algemeene genade in de wereld, als de engere genade onder Israël, heeft tot iets anders geleid dan dat en de wereld en de zijnen hem verwierpen. Het eeuwige Woord is niet in de wereld verworpen, en in Israël aangenomen, neen, maar in beide teleurgesteld en miskend. Israël staat in dit opzicht met de wereld geheel op één lijn. De wereld heeft hem niet gekend, en de zijnen hebben hem niet aangenomen. Beiden, Joden en Grieken, staan in gelijke schuld, de Joden zelfs nog in zwaardere schuld, naar gelang hun meerder licht geschonken was.

Historisch staat dit dan ook vast. Eeuwenlang is in Israël afgod bij afgod gediend, op de hoogten en tot in Jeruzalem. Ten leste zijn de twaalf stammen reeds eeuwen vóór Christus' geboorte uitgeworpen. En wat onder Cyrus' leiding terugkeerde was volstrekt niet meer het volk, maar een zwak overblijfsel uit zeer enkele stammen. Reeds vier eeuwen vóór Christus moet ge de massa van het Joodsche volk niet meer in Palestina, maar in de Diaspora of verstrooiing zoeken. En wat dan nog terugkeerde, dat handjevol Joden uit de groote massa, heeft zich door kerkelijke en staatkundige organisatie wel herald, maar toen de Christus optrad hem als volk, als natie, bij monde van haar vertegenwoordiging in het Sanhedrin uitgeworpen, hem aan het kruis geslagen en gedood.

Israël gaf aan den Christus toen hij onder ons wonen kwam geen Hosanna, maar den vloek.

En nu zijn er wel, en in oude dagen, en voor nu achtien eeuwen, duizenden uit Israël geweest, die ten leven kwamen, maar dit dankten zij niet aan de Israëlietische wetsbedeeeling, maar aan de uitverkiezing en de wederbarende genade Gods, juist gelijk nu. »Zoo veel hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden.« Niet als kinderen Abrahams zijn ze gered, maar God heeft ze macht gegeven, om van die geboorte uit het vleesch en uit den wil des mans af te zien, het eeuwige Licht aan te nemen, en alzo kinderen Gods te worden; niet uit Abraham, maar uit God geboren. Alleen op die wijs verstaat ge wat na het voorafgaande dat geboren zijn niet uit vleesch, maar uit geestelijke geboorte hier beduidt. Anders, zoo ge niet aan de tegenstelling met de geboorte uit Abraham denkt, heeft dit hier geen zin. Maar neemt ge het zooda de Dooper het stelde: God kan uit deze steenen Abraham kinderen verwekken, dan loopt het verband glashelder door. Hij is dan gekomen tot het zijne, maar de zijnen hebben hem niet aangenomen, en die personen uit Israël, die hem aangenomen hebben, die hebben dit niet gedaan krachtens hun geboorte uit Abraham, maar krachtens hun geboorte uit den Geest van God.

Zoo vormt dan dat »komen tot het zijne« slechts een tusschenschakel, en hoofdzak is en blijft, dat het eeuwige Woord in tweemaal betrekking of verhouding tot de wereld staat. De eerste is, dat hij als Schepper van die wereld haar Leven en haar Licht is, en dat hij het Licht der wereld is gebleven, ook nadat over die wereld de duisternis der zonde was getogen. Dit is de algemeene genade of de gemeene gratie. — En in de tweede plaats, dat hij als Middelaar Gods en der menschen tot die wereld is ingegaan, om nu onder ons te wonen, wat beduidt de particuliere genade. De in zonde verzonken wereld kant zich inmiddels beide malen tegen het eeuwige Woord aan. Ze is blind, en ze begrijpt daarom het Licht der algemeene genade niet. Ze is hardnekkig en weerstaat daarom de particuliere genade. Jeruzalem heeft de profeten gedood en gesteenigd en Christus gekruisigd. Aldus zou er geen redding mogelijk zijn. Alles zou afstuiten op de onberouwelijkheid en onbekeerlijkheid van het zondige menschenhart. En daarom nu is er maar één uitweg. De geboorte selve van den mensch moest overgedaan. Tot in den wortel van zijn leven moet hij worden omgezet. En als het nu daartoe komt, hetzij vóór, hetzij na Christus' geboorte, dan worden er zondaren in kinderen Gods veranderd, en wie alsdan veranderd is, die ja, neemt den Christus aan, vangt het Licht op, en leucht den Middelaar toe.

Het oog is dan opengegaan, en zij wien het oog geopend werd, hebben »zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van den Eeniggeborene des Vaders, vol van genade en heerlijkheid.«

En van hun lippen heet het dan: »Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!«

„Hun kronen voor den troon“.

Zoo vielen de vier en twintig onderlingen voor Hem die op den troon zat, en aanboden Hem die leeft in alle eeuwigheid, en wierpen hunne kronen voor den troon. Openb. 4: 10.

De kroon is voor ons menscheit besef de zinnelijke uitdrukking of van heerschappij of van overwinning; soms, in één begrip samengevat, het symbool van heerschappij door ongepraal verworven.

In dien zin nu is de kroon het doel waarop de worsteling afgaat, het »hoogste einde« waarvoor de weidloof wordt ondernomen, het wit waarop zich alle veerkracht en alle inspanning richt.

Totdat de kroon den overwinnaar op de slapen wordt gedrukt, houdt de spanning, houdt de worsteling aan. Maar zoo is de kroon niet toegewezen, of heet de existentie ontpansend, voor strijdgeroep is er een kreet van begeerte, en in ste van het kramachtig worstelen, een triomfeeren met den lach der trotse zelfvoltooiing om de lippen.

Er is om die kroon gestreden, en wie die kroon verworven heeft, vond in die kroon het doel van zijn streven.

Ook de Schrift spreekt ons telkens van zulk een kroon, en van de schier dodelijke worsteling die aan het verwerven van die kroon voorafgaat. Zelfs wat ze heet het leven van Gods kind op aarde in het beeld van zulk een worsteling om de kroon« saam.

Paulus weet meer dan iemand zulk een worsteling te zijn, en jubelt deswege vooruit reeds, dat hem »voorts is weggelegd de kroon uit de